

METAI SU PETSONU IR FINDUSU

Kurk ir eksperimentuok su gamta!

Sven Nordqvist

Eva-Lena Larsson

Kennert Danielsson

Sven Nordqvist

Eva-Lena Larsson

Kennert Danielsson

METAI SU PETSONU IR FINDUSU

Kurk ir eksperimentuok su gamta!

Iš švedų kalbos vertė Greta Barkauskytė

Vilnius
2024

Versta iš
Sven Nordqvist, Eva-Lena Larsson, Kennert Danielsson
ÅRET RUNT MED PETTSON OCH FINDUS
Bokförlaget Opal, Stockholm, 2023

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

© Iliustracijos, Sven Nordqvist, 2023

© Tekstas, Eva-Lena Larsson, Kennert Danielsson, 2023

Pirmą kartą išleista 2023 metais pavadinimu *Året runt med Pettson och Findus*,
Stokholmas, Švedija.

Lietuvių kalba išleista susitarus su *Bokförlaget Opal AB*, Stokholmas, Švedija.
Visos teisės saugomos.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Greta Barkauskytė, 2023

© Leidykla „Niekio rimto“, 2024

ISBN 978-609-441-912-6

TURINYS

SAUSIS perdirbkite tai, kas liko po Kalėdų.....7

VASARIS sodinkite ir auginkite 14

KOVAS sėklos maistui ir papuošimams..... 22

BALANDIS varlių buožgalviai ir kiti vandens padarėliai 30

GEGUŽĖ auginkite prieskonius, kvepiančius augalus ir statykite
viešbutį vabaliukams 35

BIRŽELIS krapštykitės sode, žaiskite su vandeniu..... 44

LIEPA uogos ir senoviniai žaislai 51

RUGPJŪTIS kompostas, arba kas pasirūpina, kad nukritę
lapai išnyktų 58

RUGSĖJIS mėgaukitės vaisiais ir žaluma 65

SPALIS oras, vėjas ir visa šildanti vilna..... 72

LAPKRITIS paukščiai ir šikšnosparniai 80

GRUODIS svogūnai, verpalai, sniego žvaigždės
ir sausainių formelės 90

RODYKLĖ100

Visiems, kurie esate didesni ir vyresni už mane

Ši knyga yra visoms mamoms, tėčiams, dėdulėms, močiutėms, tetoms, skautų vadovams ir visiems, dirbantiems su priešmokyklinėmis klasėmis, ar visiems, pažįstantiems berniukų ir mergaičių, lygiai tokių pat smalsių kaip aš. Ši knyga, be abejonės, yra skirta ir visiems smalsiems vaikams.

Kartu su mažosiomis bičiulėmis muklomis visuomet norime ką nors veikti – meistrauti, konstruoti, statyti, tyrinėti ir atrasti. Kartais lauके, kartais namuose. Kartais man pavyksta sudominti ir Petsoną, ir jis noriai man pagelbėja. Petsonas išties gudrus: dėdulė visuomet kuria pačius išradingiausius planus ir projektus. Jis sugeba mus taip sudominti, kad skubame jam į pagalbą, nes nenorime, kad jis darytų viską pats vienas. Mažoji mukla Zara Tustra, gyvenanti po mūsų virtuvės grindimis, mėgsta rinkti įvairiausius dalykus – lygiai taip pat kaip ir Petsonas. Per vienerius metus ji surinko visus mūsų sumanymus į vieną sąsiuvinį. Kiekvieną mėnesį kyla vis nauja idėja, kuria mes, mažieji, bandome sudominti jus, didžiuosius, kad tik mums pagelbėtumėte ir galėtume kurti bei konstruoti kartu. Smagiausia yra tai, kad šiuos sumanymus galima įgyvendinti naudojant daiktus, jau turimus namuose. Dažniausiai nė nereikia pirkti kokių nors brangių priemonių, kad susimeistrautumėte ką nors ypatingo pagal mūsų paaiškinimus. Svenas, pažįstantis mus visų geriausiai, nupiešė šaunuosius paveikslėlius, kurie jums padės suprasti instrukcijas. Eva Lena ir Kennertas jau kurį laiką skatina suaugusiuosius ir vaikus kuo daugiau laiko leisti gamtoje. Jie mums padėjo užrašyti visus šiuos sumanymus taip, kad suaugusieji suprastų, kaip lengva suderinti gamtą ir eksperimentus.

Findusas

Meistriski
linkėjimai!

SAUSIS

*Kalėdos pasibaigė, atėjo kiti metai.
Ką dabar darysite su Kalėdų eglute
ar sudžiūvusiu kadagiu? Gal yra
koks nors būdas juos panaudoti,
užuot tiesiog atsikračius?*

Kaip pakartotinai panaudoti Kalėdų eglutę?

Pasidarykite lazda košei maišyti

Eglės auga kiek kitaip nei kiti medžiai. Atidžiai pažvelk į šakas, augančias ratu aplink kamieną viena virš kitos. Eglei yra tiek metų, kiek ant jos yra tokių šakų ratų. Kiek metų yra tavo Kalėdų eglutei?

Anksčiau iš eglės viršūnės buvo daroma lazda, skirta plakti, tarp kitko, ji buvo naudojama ir košei išmaišyti. Skaičiuodami nuo viršaus, nupjaukite eglės viršūnę – pjaukite iš karto po trečio šakų rato. Jei nupjautos eglės viršūnės kamienas atrodo per plonas, pjaukite po žemiau esančiais šakų ratais. Visiškai nukirskite pirmų dviejų ratų šakas. Trečiojo rato šakas patrupinkite tiek, kad liktų 6 centimetrai, matuojant nuo kamieno. Nulupkite žievę, patrupinkite lazdos viršūnę ir išlyginkite ją taip, kad galėtų tvirtai stovėti. Išsivirkite košės pusryčiams ir pamėginkite išmaišyti košę su šia lazda.

Drabužių kabykla

Nuosavą drabužių kabyklą galite pasidaryti iš likusios Kalėdų eglutės dalies. Pasižiūrėkite, kurios šakos yra storiiausios. Nupjaukite kamieną ir šakas taip, kad kamieno liktų aštuoni centimetrai virš šakos ir dešimt centimetrų po šaka. Plaktuku ir peiliu perkirskite medžio kamieną taip, kad viena kabyklos pusė būtų plokščia. Nulupkite žievę, patrupinkite ir nudailinkite šakas taip, kad būtų patogų pasikabinti drabužius. Išgręžkite skylės kabyklos viršuje ir apačioje, kad pavyktų ją vinimis pritvirtinti prie sienos. Jei norite, kad kabykla išlaikytų natūralią spalvą, ištepkite ją valgomuoju aliejumi. Taip pat galite numarginti raudonais ar mėlynais taškeliais arba taip, kad primintų zebro dryžius.

Šluota iš beržo šakų

Su šluota, padaryta iš beržo šakų, lengvai nušluosite sniegą arba smėlį nuo laiptų. Patys darydami tokią šluotą galite jos ilgį priderinti prie žmogaus, kuris ją naudos, ūgio. Paimkite ryšulį beržo šakų. Jei šalia jūsų namų neauga beržas, galbūt jūsų kaimynai ar kiti pažįstami galėtų jums duoti beržo šakelių. Apvali lazda, kurią galite įsigyti statybos reikmenų parduotuvėje, puikiai tiks šluotos kotui. Paimkite šakelių ryšulį ir įkiškite lazdą tarp jų, tuomet sutvirtinkite šluotą, aprišdami ją viela.

Ledinis šviestuvas

Trumpas ir šaltas dienas gali praskaidrinti ledinis šviestuvas. Jei prasidėjo atlydis ir aplinkui vien tik purvas, ledo šviestuvą galima pasidaryti naudojant šaldiklį. Pasiimkite kibirą ir pripilkite į jį vandens. Jei norėtumėte rausvo šviestuvo, galite naudoti nuo virtų ar konservuotų burokėlių likusį skystį. Kad jau pagamintame šviestuve degtų šviesa, šviestuvo

viršuje reikia padaryti skylę, per kurią išeis šiluma. Tam panaudokite akmenį (4 x 4 cm). Padėkite jį ant kibiro dugno. Vietoje akmens taip pat galite naudoti modeliną. Norėdami papuošti šviestuvo šonus gėlėmis ar šakelėmis, įdėkite į kibirą mažesnę skardinę ar plastmasinį indą. Į tarpus sumerkite nužydėjusias tulpes arba eglės šakeles.

Šviestuvo dugnui ir šonams pasidengus poros centimetrų ledu, laikas išimti iš kibiro. Pirmiausia pramuškite lede nedidelę skylutę ir apverskite kibirą, kad visas viduje nesusalęs vanduo išbėgtų. Kibiro sienelės iš išorės pašlakstykite šiltu vandeniu, kad šviestuvą kuo lengviau išslustų iš kibiro. Išimkite akmenį, o jeigu jis per stipriai prišalęs, šiek tiek apipilkite jį šiltu vandeniu.

Aš pripilu vandens!

Įdėkime ir senų tulpių...

...ir pripilkime raudono vandens.

Svenas Nordkvistas (g. 1946 m.) – vienas mėgstamiausių švedų vaikų rašytojų ir dailininkų, o jo sukurtus dėdulės Petsono bei katino Finduso personažus pamilo skaitytojai ne tik Švedijoje bei Lietuvoje, bet ir kitose šalyse. Spalvingi Sveno Nordkvisto piešiniai žavi ne tik išraiškingais personažais, bet ir detalių gausa. Kiekviena iliustracija yra tarsi atskiras pasaulis, kupinas smulkių detalių, kurios savaip papildo istoriją. Net tyrinėjant jas ilgesnį laiką galima aptikti vis naujų, anksčiau nepastebėtų dalykų. Gal todėl jas mėgsta ir vertina tiek daug skaitytojų – tiek mažieji, tiek suaugusieji, kuriems paveikslėlių knygos jau toli praeityje.

Šis visai šeimai skirtas pažintinis leidinys padės sužinoti daugybę naudingų dalykų apie gyvūnus, augalus, gamtosaugą bei kaip namuose perdirbti įvairius nebereikalingus daiktus ir iš jų patiems susikonstruoti šį tą naudingo ir įdomaus. Kiekvienam metų mėnesiui siūlomi metų laiką atitinkantys darbeliai. Knyga pravers ir mokytojams, ikimokyklinio ugdymo pedagogams bei visiems, dirbantiems su vaikais ir ieškantiems prasmingos veiklos drauge idėjų.

Skaitykite ir kitas knygas apie Petsoną ir Findusą!

„Petsono tortas“
„Lapių medžioklė“
„Nelaimingas Petsonas“
„Petsono ir Finduso Kalėdos“
„Sąmyšis darže“
„Petsonas stovyklauja“
„Kalėdų Senelio staigmena“
„Kaip Findusas gaidį Karuzą išvijo“
„Kaip Findusas, būdamas mažas,
ėmė ir prapuolė“
„Petsono ir Finduso receptų knyga“

Patiems mažiausiems

„Ar pažįsti Petsoną ir Findusą?“
„Kur dingo Petsonas?“
„Petsonas ir Findusas
konstruoja mašiną“

Besimokantiems skaityti

„O ką tu moki, Petsonai?“

Redaktorė **Danguolė Vanagaitė**

Korektorė **Eglė Devižytė**

Maketavo **Andra Paplauskaitė**

Tiražas 2000 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Ką dėdulė Petsonas ir katinas Findusas veikia visus metus? Jie prisigalvoja pačių smagiausių dalykų! Ir, žinoma, kviečia jus drauge kurti, meistrauti, tyrinėti aplinką ir sužinoti bei patirti daug visko įdomaus. Stebėdami linksmus personažus išmoksite naudotis gamtos teikiamais turtais, pasisodinti ir užsiauginti daržovių, gėlių ir prieskonių bei sužinosite, kaip padėti laukiniams gyvūnams. Drauge su Petsonu ir Findusu ruošite paukščių lesalą, meistrausite ledo žibintus bei gaminosite žaislus ir papuošalus iš to, ką galite rasti namuose, kieme ar miške. Nuo šiol visada turėsite ką veikti pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą!

Tai visai šeimai skirta knyga, kurią skaitydami tiek vaikai, tiek suaugusieji išmoks drauge meistrauti, konstruoti, kurti ir pažinti aplinką. Kiekvieną metų mėnesį rasite įdomios veiklos, o drauge su Petsonu ir Findusu perdirbdami senus daiktus ir kurdami iš jų naujus pamatysite, kad tausoti gamtą gali būti ne tik labai smagu, bet ir taupu.

ISBN 978-609-441-912-6

9 786094 419126

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

